

Història de la filosofia

Sèrie 1

Escolliu UNA de les dues opcions (A o B).

OPCIÓ A

—El nostre principi que deia que el qui per naturalesa és sabater ha de fer sabates i no pas res més, i el qui és constructor, construccions, ha resultat ser una semblança de la justícia; i, per això, ens ha estat profitós.

—Ho sembla.

—I la justícia sembla una cosa d'aquesta mena, però no pel que fa a les accions exteriors de l'home, sinó en relació amb l'activitat interior, de cara a l'individu en si mateix. L'home just no permet que cap de les parts de la seva ànima faci allò que és propi de les altres, i tot posant ordre en la seva pròpia casa, amb domini d'ell mateix i amb disciplina, està en pau amb ell mateix, i posa les tres parts en concòrdia, ordenadament com els tres termes d'una harmonia, el to baix, l'alt i el mitjà, i els que hi hagi encara entre aquests. Quan ho hagi enllaçat tot en un to temperat i ple d'harmonia, i sigui una unitat i no una multiplicat, aleshores podrà fer allò que li calgui fer, ja sigui treballar per enriquir-se, o tenir cura del seu cos, o actuar en política. En tots aquests afers anomenarà justa i bona l'acció que produeix i conserva aquest estat de l'ànima, i anomenarà saviesa el saber que inspira aquesta acció; contràriament, anomenarà injusta l'acció que destrueix aquest estat, i ignorància l'opinió que inspira aquesta acció.

—Tens tota la raó, Sòcrates —va dir ell.

—D'acord —vaig dir—; crec que no es diria que mentim si afirmem que hem descobert l'home just i la ciutat justa i la justícia que hi ha en ells.

PLATÓ. *La República*, llibre IV

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades.

[2 punts]

2. Expliqueu breument (entre cinc i vint paraules en cada cas) el significat que tenen en el text les expressions següents:

[1 punt]

- a) «accions exteriors de l'home»
- b) «la seva pròpia casa»

3. Expliqueu el sentit de la frase següent del text i les raons de Plató per a afirmar-la: «hem descobert l'home just i la ciutat justa». (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Plató que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.)
[3 punts]
4. Compareu la concepció de Plató sobre l'ànima (o el jo) amb la concepció sobre aquesta mateixa qüestió d'un altre autor/a destacat de la història de la filosofia occidental.
[2 punts]
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «Les persones especialment dotades i preparades per a poder gestionar els assumptes que són d'interès públic no sols haurien de tenir l'oportunitat, sinó que tenen l'obligació moral, de dedicar-se a la política (si no hi ha altres persones tant o més ben preparades que elles que s'hi dediquin), encara que fer-ho els suposi tenir menys guanys econòmics o haver d'afrontar, a vegades, riscos personals.» Responeu d'una manera raonada.
[2 punts]

OPCIÓ B

És evident que Adam, amb tota la seva ciència, mai no hauria estat capaç de *demonstrar* que el curs de la natura hagi de continuar sent uniformement el mateix i que el futur hagi de ser conforme al passat. Allò que és possible no es pot mai demostrar que sigui fals; i és possible que el curs de la natura pugui canviar, perquè podem concebre aquest canvi. Encara aniré més lluny i afirmaré que Adam no podria ni tan sols provar amb algun argument probable que el futur hagi d'estar en conformitat amb el passat. Tots els arguments probables es construeixen precisament sobre aquesta suposició, és a dir, que hi ha conformitat entre el futur i el passat, i per tant mai no poden provar-la. Aquesta conformitat és una *qüestió de fet*, i, si cal provar-la, no admitem cap prova que no provingui de l'experiència. Però la nostra experiència del passat no pot ser prova de res de cara al futur, a menys que ja suposem que hi ha semblança entre passat i futur. Aquesta és, doncs, una qüestió que no admet prova de cap mena i que donem per descomptada sense cap tipus de prova.

David HUME. *Resum del 'Tractat de la naturalesa humana'*

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades.
[2 punts]

2. Expliqueu breument (entre cinc i vint paraules en cada cas) el significat que tenen en el text el mot i l'expressió següents:
[1 punt]
a) «demostrar»
b) «allò que és possible»
3. Expliqueu el sentit de la frase següent del text i les raons de David Hume per a afirmar-la: «Aquesta és, doncs, una qüestió que no admet prova de cap mena i que donem per descomptada sense cap tipus de prova.» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Hume que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.)
[3 punts]
4. Compareu la concepció de Hume sobre el paper dels sentits en el coneixement amb la concepció sobre aquesta mateixa qüestió d'un altre autor/a destacat de la història de la filosofia occidental.
[2 punts]
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «Només puc conèixer allò que es pot comprovar fent una observació o un experiment empíric.» Responneu d'una manera raonada.
[2 punts]

Institut
d'Estudis
Catalans

L'Institut d'Estudis Catalans ha tingut cura de la correcció lingüística i de l'edició d'aquesta prova d'accés

Història de la filosofia

Sèrie 4

Escolliu UNA de les dues opcions (A o B).

OPCIÓ A

S'ha d'admetre que en general els autors utilitaristes han situat la superioritat dels plaers mentals sobre els corporals principalment en el fet que són més permanents, més segurs, menys costosos, etc., que els altres; és a dir, en els seus avantatges circumstancials, més que no pas en la seva naturalesa intrínseca. En tots aquests punts els utilitaristes han demostrat plenament el que volien; però podrien també, i d'una forma totalment consistent, haver adoptat un altre fonament que podem qualificar de més elevat. Perquè reconèixer que alguns tipus de plaer són més desitjables i més valuosos que d'altres resulta del tot compatible amb el principi d'utilitat. Seria absurd que, mentre en la consideració de totes les altres coses es té en compte tant la qualitat com la quantitat, en l'apreciació dels plaers s'hagi de suposar que només compta la quantitat.

[...] És millor ser un ésser humà insatisfet que un porc satisfet; millor ser Sòcrates insatisfet que no un ximple satisfet. I si el ximple o el porc opinen de forma diferent és perquè només coneixen el seu propi costat de la qüestió. L'altra part, en aquesta comparació, coneix tots dos costats.

John Stuart MILL. *L'utilitarisme*, capítol II

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades.
[2 punts]
2. Expliqueu breument (entre cinc i vint paraules en cada cas) el significat que tenen en el text els mots següents:
[1 punt]
 - a) «circumstancials»
 - b) «consistent»

3. Expliqueu quin paper té l'afirmació següent en el pensament que John Stuart Mill presenta a *L'utilitarisme*: «És millor ser un ésser humà insatisfet que un porc satisfet; millor ser Sòcrates insatisfet que no un ximple satisfet.» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Mill que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.)
[3 punts]
4. Compareu la concepció de Mill sobre per què normalment no és moralment acceptable mentir amb la concepció sobre aquesta mateixa qüestió d'un altre autor/a destacat de la història de la filosofia occidental.
[2 punts]
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «Si algú té gana (ha aconseguit dinar, però ara és el vespre i no té res per a sopar) i està en una situació en què no té cap altra manera de poder aconseguir aliment, és moralment acceptable que robi menjar.» Responeu d'una manera raonada.
[2 punts]

OPCIÓ B

Tot i que la sequedat de la gola no sempre ve, com és habitual, del fet que beure és necessari per a la salut del cos, sinó de vegades d'una causa del tot contrària, com és el cas dels hidròpics, és de totes maneres molt millor que ens enganyi en aquesta circumstància que no pas que ens enganyi sempre, tot i estar el cos ben disposat; i així en altres casos semblants.

Aquesta consideració m'és molt útil, no només per a reconèixer tots els errors a què la meva naturalesa està sotmesa, sinó també per a evitar-los, o per a corregir-los més fàcilment: ja que sabent que tots els meus sentits m'indiquen ordinàriament el que és veritat i no pas el que és fals tocant a les coses que fan referència al que és útil o nociu per al cos, i podent fer-ne servir gairebé sempre molts per a examinar una mateixa cosa i, a més, podent utilitzar la meva memòria per a lligar i unir els coneixements presents als passats, així com el meu enteniment, que ja ha descobert totes les causes dels meus errors, no haig de témer que hi pugui haver falsedat en les coses que els meus sentits em representen habitualment. [...] De cap manera no haig de dubtar de la veritat d'aquestes coses, si després d'haver apel·lat als meus sentits, a la meva memòria i al meu enteniment per a examinar-les, cap d'aquestes facultats no em diu res que repugni al que em diuen les altres. Perquè, del fet que Déu no és enganyador, se'n segueix necessàriament que jo en això tampoc no m'enganyo.

René DESCARTES. *Meditacions metafísiques*, VI

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades.
[2 punts]

2. Expliqueu breument (entre cinc i vint paraules en cada cas) el significat que tenen en el text els mots següents:
[1 punt]
a) «enteniment»
b) «repugni»
3. Expliqueu el sentit de la frase següent del text i les raons de René Descartes per a afirmar-la en aquest punt de les *Meditacions metafísiques* (al final de la meditació VI): «sabent que tots els meus sentits m'indiquen ordinàriament el que és veritat i no pas el que és fals tocant a les coses que fan referència al que és útil o nociu per al cos, i podent fer-ne servir gairebé sempre molts per a examinar una mateixa cosa i, a més, podent utilitzar la meva memòria [...], així com el meu enteniment [...], no haig de témer que hi pugui haver falsedat en les coses que els meus sentits em representen habitualment.» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Descartes que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.)
[3 punts]
4. Compareu un aspecte central de la filosofia de Descartes (podeu triar el que vulgueu) amb aquest mateix aspecte de la filosofia de Plató.
[2 punts]
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «Hi ha afirmacions que les persones cegues no poden saber si són veritat.» Responeu d'una manera raonada.
[2 punts]

Institut
d'Estudis
Catalans

L'Institut d'Estudis Catalans ha tingut cura de la correcció lingüística i de l'edició d'aquesta prova d'accés